

NYBRO KOMMUN

Myndighetsnämnden

Riktlinjer för tolkning av miljöbalkstaxan

Antaget 2014-01-22 av Myndighetsnämnden

Reviderat 2014-02-12 av Myndighetsnämnden

Ansvarig tjänsteman: Anders Davidsson, myndighetschef

Riktlinjer för tolkning av miljöbalkstaxan

Riktlinjerna är ett kompletterande dokument till den av Kommunfullmäktige (KF) antagna taxan för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Huvudsyftet med riktlinjerna är att grunden för riskklassning och erfarenhetsbedömning ska bli så likartad som möjligt för verksamheterna. Ett annat syfte är att bedömningarna ska kunna anpassas till den tekniska utvecklingen, förändringar i lagstiftningen och/eller ändrade politiska prioriteringar.

Detta dokument kommer, vara ett levande dokument som måste uppdateras vartefter nya frågeställningar om tolkningar kommer upp. Detta dokument – och alla ändringar i dokumentet – ska fastställas av myndighetsnämnden, eftersom alla tolkningar måste ses som principbeslut.

Ändringar i riskklassning och erfarenhetsbedömning för varje enskilt företag uppdateras löpande och får genomslag vid nästkommande debitering.

Om en verksamhets omfattning eller art ger ökat eller minskat tillsynsbehov bör avgiften höjas respektive sänkas.

Avgiftsklassning

Hälsoskydd

Förskoleklasser

Förskoleklasser i direkt anslutning till skolan ingår i skolans årsavgift. Undantag gäller när verksamheten är lokaliserad utanför skolområdet.

Lokaler för vård

Lokaler för vård har enligt taxan avgiftsklass 4 vilket motsvarar 6 timmar per år i tillsynstid exklusive eventuella tilläggspoäng.

För boende med inslag av vård är riskerna och den beräknade tillsynstiden högre än vårdlokaler utan boende. För lokaler för vård utan boende är riskerna och den beräknade tillsynstiden lägre än vårdlokaler med boende, avgiften reduceras till 2 timmar per år.

Daglig verksamhet flyttas till Samlingslokaler och liknande

Exempel på resurscenter är ”daglig verksamhet” inom verksamhetsområde. Avgiftsklassningen för resurscentra är 4 vilket motsvarar 6 tillsynstimmar per år. Tillsynstiden reduceras till 2 timmar per år och tillsynsfrekvensen planeras till vart tredje år.

Flerbostadshus

I taxan finns fyra avgiftsklasser gällande flerbostadshus. En fastighetsägare till flerbostadshus/ bostadsrättsföreningar får en avgift baserat på det totala innehavet av lägenheter, oavsett om lägenheterna är fördelade på flera byggnader.

Idrottsanläggningar

Avgiftsklassen för idrottsanläggningar är 3 vilket motsvarar 4 timmar per år och avser anläggningar med inomhusverksamhet. För övriga idrottsplatser med omklädningsrum reduceras avgiften till 2 tillsynstimmar per år. Gymnastiksalarna i anslutning till skolorna omfattas av skolans avgift och ger där en extra poäng. Idrottsanläggningar som hyrs ut kvällstid räknas som egna verksamheter.

Riskbedömning

Faktor och bedömningsgrund	Kolumn-förflyttning
1. Markförhållanden, lokalisering m.m.	
Historisk förorening i mark eller byggnad	1
Närhet till bostäder, skola, förskola, sjukhus, vårdlokaler, inom vattenskyddsområde.	1
Påverkar miljö kvalitetsnorm	1
2. Ämnen och beredningar	
Särskilt farliga kemikalier, utfasningsämnen eller prioriterade riskminskningsämnen	1
3. Tilläggspoäng	
Verksamheten omfattas av specialbestämmelser	1
Särskilt transportintensiv verksamhet	1
*Använder ej förnybar energi	1
Ytterligare delar i en hälsoskyddsverksamhet som medför ökade risker eller ökat tillsynsbehov	1-6

*Gäller inte för hälsoskydd.

1. Markförhållanden, lokalisering m.m.

1a) Historisk förorening

I korthet gäller att följande kriterier ska vara uppfyllda för att poäng ska ges:

1. Myndighetsnämnden ska vara tillsynsmyndighet.
2. Verksamhet med misstänkt eller känd historisk förorening.
3. Om föroreningen är känd ska verksamhetsutövaren ha ett ansvar för sanering.
4. Poäng ges tills tillräckliga åtgärder är vidtagna.

Förtydliganden av punkterna 1-4 ovan:

1. Myndighetsnämnden ska vara tillsynsmyndighet

Innan poäng ges måste det vara klart att kommunen är rätt tillsynsmyndighet och därmed har rätt att driva frågan vidare.

2. Verksamhet med misstänkt eller känd historisk förorening

Verksamhet med misstänkt eller känd historisk förorening i mark eller byggnad får en kolumnförflyttning. Att även en misstänkt historisk förorening får poäng grundar sig på att den i alla fall genererar extra tillsynstid. I många fall finns misstankar om förorenad mark som ännu inte har bekräftats med någon undersökning.

Alla objekt i MIFO fas 1-databasen med riskklass 1 (Mycket stor risk), 2 (Stor risk) och 3 (Måttlig risk) ges alltid poäng (MIFO = Metodik för Inventering av Förorenade Områden). Poäng ges normalt inte för objekt i riskklass 4 (Liten risk).

Poäng kan också ges för sådana objekt där man på annat sätt misstänker att det kan vara förorenat trots att fastigheten inte finns med i MIFO fas 1-databasen.

För hälsoskyddsobjekt kan följande ge poäng:

- ◆ Kvicksilver (tandläkare)
- ◆ Konstaterad (>200 bqm³) eller ej undersökt radon
- ◆ Asbest i ventilationstrummor (i allmänna lokaler)

Följande ger ej poäng:

- ◆ PCB – hanteras genom separat handläggning

Vid en misstänkt förorening får verksamhetsutövare poäng oavsett från vilken verksamhetsutövare eller bransch som den misstänkta föroreningen kommer ifrån.

Verksamhetsutövare som inte är fastighetsägare till den fastighet där de bedriver verksamheten, det vill säga hyresgäst, får inte poäng. Det gäller under förutsättning att verksamhetsutövaren inte har orsakat föroreningen.

3. Vid en konstaterad förorening ska verksamhetsutövaren ha ett ansvar för saneringen

Om en förorening har övergått från en misstänkt till en konstaterad förorening gäller regelverket i 10 kapitlet i miljöbalken. För att en verksamhet även fortsättningsvis efter konstaterad förorening, ska få poäng, gäller att verksamhetsutövaren har ett ansvar för saneringen, antingen som förorenare eller fastighetsägare. Kolumnförflyttning görs oavsett om verksamhetsutövaren har fullt eller delat ansvar.

4. Poäng ges tills tillräckliga åtgärder är vidtagna

Kolumnförflyttning kvarstår fram till dess att myndighetsnämnden gör bedömningen att ytterligare utredningar, undersökningar eller åtgärder inte är nödvändiga. Även om nämnden har gjort bedömningen att ytterligare undersökningar och åtgärder inte är nödvändiga kan poäng ges igen om nya uppgifter framkommer, t ex om man upptäcker föroreningar som inte tidigare varit kända.

1b) Närhet till bostäder, skola, förskola, sjukhus, vårdlokaler eller inom vattenskyddsområde

I korthet gäller att följande kriterier ska vara uppfyllda för att poäng ska ges:

1b-1) Närhet till bostäder, skola, förskola, sjukhus, boende med inslag av vård

För denna punkt är avståndet avgörande för om kolumnförflyttning sker/poäng ges. En dålig lokalisering av en verksamhet ökar generellt alltid tillsynsbehovet vid en verksamhet. Avståndet, för att poäng ska ges, för olika typer av verksamheter redovisas i tabell 1. Verksamhetens omfattning och typ kan ha betydelse för risken av störningar och därför kan undantag göras från tabell 1. Poäng ges ej till spåranläggning eller vägnät, detta ingår i grundklassningen.

Underlag för skyddsavstånden är Boverkets Allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete". Samma lista används även för hälsoskyddsobjekten. Avstånden räknas från närmaste störningskälla (bullerkälla, utsläppspunkt, gödsellagring, trucktrafik, lastbilstrafik etc.) till skyddsobjekts fastighetsgräns. Undantag kan göras för stora fastigheter där skyddsavståndet i stället räknas till bostadshus och trädgård.

Tabell 1:

Verksamhet	Avstånd
<p>Lätt industri</p> <p>Omfattar verksamheter som, genom utomhusaktiviteter, transporter och utsläpp, ger små risker för miljö, hälsa och säkerhet men ändå bör placeras i särskilda kvarter. Ett sådant verksamhetskvarter kan normalt ligga intill ett bostadsområde med ett minsta skyddsavstånd på 50 meter.</p> <p>Koder: Förbränning (40.6001) Fordonsservice (50.2002, 50.2003) Förbrukning av organiska lösningsmedel (39.3001) Gummi och plastvaror (25.50-3) Stål och metall (27.6001) Glas, glasvaror (26.3001)</p>	50 m
<p>Småindustri</p> <p>Omfattar verksamheter som, genom utomhusaktiviteter, transporter och utsläpp, ger vissa risker för miljö, hälsa och säkerhet och bör placeras i särskilda kvarter.</p> <p>Koder: Trävaror (20.40 pelletering) Förbrukning av organiska lösningsmedel (39.30 billackering, 39.5001-3) Metallbearbetning (34.80, 34.8001) Fordonsservice (50.10, 50.20, 50.2003 tunga fordon) Förbränning (40.60-3) Kemiska produkter (24.120) Livsmedelstillverkning (15.310)</p>	100 m

<p>Ytbehandling av metall eller plast m.m. (28.7002) Rening av avloppsvatten (90.2001, 90.2002) Päls, skinn och läder (18.3001) Avfall (90.60) Jordbruk 30-100 de (1.2001)</p>	
<p>Industri Omfattar egentliga industriområden med egen trafikförsörjning och oftast egen infrastruktur. Oftast är trafikbuller dimensionerande. Här kan förekomma en del störningar som till exempel utsläpp, lukt eller buller.</p> <p>Koder: Trävaror (20.30) Avfall (90.50, 90.40, 90.80, 90.120) Förbrukning av organiska lösningsmedel (39.20, 39.50, 39.30) Pappersvaror (21.5002) Glas, glasvaror (26.30) Metallbearbetning (34.70) Förbränning (40.60-1, 40.60-2) Berg, naturgrus, torv, och andra jordarter (10.50) Cement, betong, kalk, krita och gips (26.110) Ytbehandling av metall eller plast m.m. (28.70) Rening av avloppsvatten (90.20-1, 90.20-2) Infrastruktur (64.2001, 64.2002) Jordbruk 101-200 de (1.20-2) Jordbruk 201 - 400 de (1.20-1)</p>	200 m
<p>Större industri Omfattar industriområden med krav på större skyddsavstånd, ofta på grund av betydande risker för lukt, stoft eller processbuller. Sådana verksamheter bör placeras i områden med direkt anslutning till större trafikleder.</p> <p>Koder: Trävaror (20.05, 20.20, 20.40 flisning) Glas, glasvaror (26.20) Förbränning (40.50, 40.51) Berg, naturgrus, torv, och andra jordarter (10.20) Skjutfält, skjutbanor och sportanläggningar m.m. (92.20, 92.30) Rening av avloppsvatten (90.10) Avfall (90.110, 90.45, 90.211) Vindkraft (40.90, 40.95) Jordbruk > 400 de (1.10, 1.11)</p>	500 m

1b-2) inom vattenskyddsområde

I de fall en verksamhet är placerad inom eller i direkt anslutning till ett vattenskyddsområde och den bedöms kunna utgöra en risk för vattenresursen, ges poäng.

1c) Påverkar miljökvalitetsnorm

1c-1) Luft

Om en verksamhet påverkar någon eller några av miljökvalitetsnormerna ges poäng. Poäng ges till alla verksamheter i Nybro centralort med någon typ av lagstiftade eller beslutade riktvärden för stoft. Poäng ges även till det statliga och kommunala vägnätet.

1c-2) Vatten

Miljökvalitetsnormerna för vatten är beslutade av Länsstyrelsen i Kalmar län (Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt), 08 FS 2009:81. Kommunerna ska inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status. Om en verksamhet påverkar någon eller några av miljökvalitetsnormerna, exempelvis genom utsläpp av kväve och fosfor till vatten ges riskpoäng. Bedömningen används i första hand inom eller i nära anslutning till områden där man ligger nära eller redan har passerat miljökvalitetsnormerna. Poäng ges också om verksamheten påverkar statusen längre ner i avrinningsområdet eller kustvattnet. Det ger myndigheten ytterligare styrmedel för att påverka berörda företag och verksamheter att prioritera åtgärder för att delta i arbetet med att förbättra föroreningssituationen. Generella risker för en hel bransch eller verksamhet finns redan med i grundbedömningen av vilken avgiftsklass den tillhör.

2. Ämnen och beredningar

2a) Särskilt farliga kemikalier, utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen.

Poäng ges om särskilt farliga kemikalier, utfasningsämnen eller prioriterade riskminskningsämnen används. Drivmedel undantas tills vidare. Poäng ges inte om det bedöms som uppenbart oskäligt, till exempel vid mycket små mängder.

Definitioner:

Särskilt farliga kemikalier – definieras enligt 14 kap. miljöbalken samt förordning (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Se Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer, kapitel 4.

Utfasningsämnen – ämnen som har så allvarliga egenskaper att de inte bör förekomma inom en verksamhet oavsett hur de används. Ett utfasningsämne har någon av de egenskaper som finns i tabell 2 nedan.

Prioriterade riskminskningsämnen – ämnen som har egenskaper som bör ges särskild uppmärksamhet. När det gäller prioriterade riskminskningsämnen måste dessa alltid bedömas i den aktuella användningen och utifrån den risk som då kan uppkomma. Ett prioriterat riskminskningsämne har någon av de egenskaper som finns i tabell 3 nedan.

Tabell 2. Kriterier för utfasningsämnen

Egenskap	Klassificering enligt KIFS 2005:7 för att fastställa egenskapen	Klassificering enligt CLP-förordningen för att fastställa egenskapen
Cancerframkallande	(Cancerframkallande, kategori 1 och 2) R45: Kan ge cancer R49: Kan ge cancer vid inandning	(Cancerogenitet, kategori 1A och 1B) H350: Kan orsaka cancer...*
Mutagent	(Mutagent, kategori 1 och 2) R46: Kan ge ärftliga genetiska skador	(Mutagenicitet i könsceller, kategori 1A och 1B) H340: Kan orsaka genetiska defekter...*
Reproduktionstoxiskt	(Reproduktionstoxiskt, kategori 1 och 2) R60: Kan ge nedsatt fortplantningsförmåga R61: Kan ge fosterskador	(Reproduktionstoxicitet, kategori 1A och 1B) H360: Kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet...*
Hormonstörande	(se kriterierna)	
Särskilt farliga metaller (Cd, Hg, Pb)	(se kriterierna)	
PBT /vPvB – Persistenta, Bioackumulerande, Toxiska / mycket Persistenta, mycket bioackumulerande	(se kriterierna)	
Ozonstörande ämnen	(Miljöfarligt, övrig miljö) R59: Farligt för ozonskiktet	(Farligt för ozonskiktet) EUH059: Farligt för ozonskiktet H420: Skadar folkhälsan och miljön genom att förstöra ozonet i övre delen av atmosfären

Tabell 3: Kriterier för prioriterade riskminskningsämnen

Egenskap	Klassificering enligt KIFS 2005:7 för att fastställa egenskapen	Klassificering enligt CLP-förordningen för att fastställa egenskapen
Mycket hög akut giftighet	<p>(Mycket giftig)</p> <p>R26: Mycket giftigt vid inandning</p> <p>R27: Mycket giftigt vid hudkontakt</p> <p>R28: Mycket giftigt vid förtäring</p> <p>R39/26: Mycket giftigt: risk för mycket allvarliga bestående hälsoskador vid inandning</p> <p>R39/27: Mycket giftigt: risk för mycket allvarliga bestående hälsoskador vid hudkontakt</p> <p>R39/28: Mycket giftigt: risk för mycket allvarliga bestående hälsoskador vid förtäring</p>	<p>(Akut toxicitet kategori 1 och 2)</p> <p>H330: Dödlig vid inandning</p> <p>H310: Dödlig vid hudkontakt</p> <p>H300: Dödlig vid förtäring</p> <p>(Specifik organtoxicitet - enstaka exponering)</p> <p>H370: Orsakar organskador.* och **</p>
Allergiframkallande	<p>(Allergiframkallande)</p> <p>R42: Kan ge allergi vid inandning</p> <p>R43: Kan ge allergi vid hudkontakt</p>	<p>(Luftvägs- eller hudsensibilisering, kategori 1, 1A och 1B)</p> <p>H334: kan orsaka allergi- eller astmasymtom eller andningssvårigheter vid inandning.</p> <p>H317: Kan orsaka allergisk hudreaktion</p>

Hög kronisk giftighet	(Giftigt) R48/23: Giftigt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning R48/24: Giftigt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom hudkontakt R48/25: Giftigt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom förtäring	(Specifik organtoxicitet - upprepad exponering) H372: Orskar organskador genom lång eller upprepad exponering.* <i>och**</i>
Mutagent	(Mutagen, <u>kategori 3</u>) R68: Möjlig risk för bestående hälsoskador	(Mutagenicitet i könsceller, kategori 2) H341: Misstänks kunna orsaka genetiska defekter...*
Miljöfarligt, långtidseffekter	(Miljöfarlig, vattenmiljö) R 50/53: Mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön R53: Kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön	(Farlig för vattenmiljön, kategori kronisk 1 och kronisk 4) H410: Mycket giftig för vattenlevande organismer med långtidseffekter H413: Kan ge skadliga långtidseffekter på vattenlevande organismer
Potentiella PBT/vPvB	(se <u>kriterierna</u>)	

Ämnen med särskilt farliga inneboende egenskaper får i vissa fall inte användas utan tillstånd. Vid tillståndsprövningen av sådana kemikalier ska säkrare alternativ övervägas. Om alternativen är ekonomiskt eller tekniskt rimliga ska de farliga ämnena bytas ut. Den Europeiska kemikaliemyndigheten Echa tar fram en så kallad kandidatförteckning med ämnen som kan bli föremål för tillståndsprövning. Ämnen som är föremål för tillståndsprövning publiceras i bilaga XIV till Reach. Ämnen som är aktuella för tillståndsprövning enligt Reach är sådana ämnen som har sådana egenskaper att de faller in under kriterierna för utfasningsämnen ovan.

3. Tilläggspoäng

3a) Verksamheten omfattas av specialbestämmelser

I den grundläggande bedömningen enligt taxebilaga 2, ingår i de flesta fall de branschspecifika bedömningarna av risker och resursbehov. I några fall kan dock en bransch eller verksamhet ha så omfattande krav på hantering av sina risker, att dessa har uttryckts i form av särskilda förordningar eller föreskrifter.

Verksamheter som berörs av sådana specialbestämmelser får poäng. Till dessa bestämmelser räknas

1. Industriutsläppsförordning (2013:250)
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser och Förordning (2007:846) om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen. Endast rapporteringsskyldiga verksamheter, dvs. med >10 kg fluorerade växthusgaser ges poäng
3. Förordning (2013:254) om användning av organiska lösningsmedel
4. Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (nitratdirektivet)
5. Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. (Sevesolagen)

I många fall omfattar faktorn inte hela branscher utan är förhållanden som reglerar en viss företeelse, prövning, villkor m.m. som ger effekter för en eller flera verksamheter.

3b) Särskilt transportintensiv verksamhet

Poäng ges till transportintensiva verksamheter, d.v.s. de som har mer än 50 transportrörelser till och från anläggningen i genomsnitt per dygn som verksamheten bedrivs. Egna eller andras fordon, för verksamhetens behov avses (omfattar inte personalens resor till och från jobbet). En transportrörelse innebär att ett fordon kör både in och ut från den aktuella verksamheten.

Punkten omfattar alla typer av verksamheter, till exempel trafik av fordon till och från verkstäder, trafikövningsplatser, lagerverksamheter, kombiterminaler, åkerier, tåker, industrier med flera.

Trafik av personbilar, till och från återvinningscentraler, bensinstationer eller fordonstvättanläggningar undantas. Vägar och järnvägar omfattas inte - ingår i avgiftsklassningen.

I denna faktor räknas även in användning av bränsle till fordon, arbetsmaskiner och liknande (>50 transportrörelser per dygn). Om verksamheten använder någon typ av ej förnybara bränslen ges riskpoäng här. Om det inte finns någon möjlighet för verksamheten att påverka vilken typ av bränsle som används eller om en övergång till bränsle från förnybara källor ger orimliga ekonomiska konsekvenser ska riskpoäng inte ges.

Om verksamheten byter till förnybart bränsle i något fordon räknas detta fordon bort från det antal transportrörelser verksamheten har.

3 c Använder ej förnybar energi (exklusive transporter till och från verksamheten)

Enligt miljöbalkens inledningsparagraf 1 kap. 1 § syftar balken bl.a. till "...att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö" samt "...återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås". 2 kap. 5 § anger att vid val av energikällor ska i första hand förnybara sådana användas. Se även text om MÖD:s dom (mål nr M 10340-10).

Det innebär att tillsynsmyndigheterna i sitt ordinarie tillsynsarbete även ska göra iakttagelser kring hållbar utveckling och hushållning med energi vid sin tillsyn vilket är inkluderat i modellens beräkning av tillsynstid.

Poäng erhålls när en verksamhet utnyttjar ej förnybara energikällor. Arbetsmaskinerna inräknas i denna faktor. En bedömning av verksamhetens möjligheter att påverka sitt eget val av energi görs. Finns ingen möjlighet för verksamheten att påverka ska poäng inte ges. Fjärrvärmeproduktion baserad på avfallsbränsle räknas i detta sammanhang som förnybar energi. Poäng ges inte om alternativ saknas.

El från förnybara källor finns för närvarande i tillräcklig omfattning och kostar i dagsläget (2011) mellan 0 och 2 öre i tillägg per kWh, så även om det rör sig om en liten förbrukning (t.ex. för en mindre kontorsdel eller belysningsel inom en i övrigt större produktionsanläggning) i förhållande till totalförbrukningen är det motiverat att sätta riskpoäng här.

Finns ingen möjlighet för verksamheten att påverka vilken typ av energi som används eller om en övergång till energi från förnybara källor ger orimliga ekonomiska konsekvenser ska riskpoäng inte ges.

Beträffande försörjning med elenergi ges poäng så snart verksamheten i något avseende använder energi från ej förnybara källor. Kärnkraftsel räknas ej som förnybar energikälla.

Denna faktor gäller inte hälsoskyddsobjekt.

3c) Ytterligare delar i en hälsoskyddsverksamhet som medför ökade risker eller ökat tillsynsbehov

Principen för poängsättning

Principen för poängsättning är att större risker ger ett större tillsynsbehov, men även andra omständigheter som innebär mer tillsyn och administrativt arbete för myndigheten ska medföra flera poäng för verksamheten. Inom en och samma verksamhet erhålls tilläggs-poäng om någon eller några av nedanstående delar finns med. 1 poäng för varje verksamhetsdel.

Allmänt om hälsoskyddsobjektens risker

Anmälningspliktiga verksamheter

I gruppen anmälningspliktiga ingår i första hand de verksamheter där risk finns för spridning av sjukdom genom blodsmitta eller annat. Hit räknas de verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta genom användning av skalpeller, akupunktur nålar, piercningsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg. Tatuering, piercing, akupunktur, öronhåltagning, ryknutsättning och medicinsk fotvård är exempel på verksamheter där huden penetreras på klienten och blödning kan uppstå vid behandling. Här är kravet steril hantering.

Även andra verksamheter är anmälningspliktiga. Bassångbad som är upplåtna åt allmänheten eller som annars används av många människor samt förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, särskola, specialskola, sameskola, fristående skola, riksinternatskola eller resurscenter hör alla hit. Risken är faktorer som påverkar hälsan i stort. Det kan t.ex. förekomma bullerproblem, ventilationsproblem, fuktskador och allergirisker vilka kan ge framtida hälsoproblem som i många fall kan vara kopplade till bristfälliga lokaler och bristande egenkontroll. Andra exempel är mag- och i vissa fall hudsjukdomar, men även andra typer av nedsättning av hälsan, vilka i många fall kan gå över när exponeringen upphör, t.ex. bullerstörningar som påverkar sömn och inlärning. Bedömningarna kring dessa faktorer är de som i stor utsträckning utgör den stora tidsåtgången vid tillsynen.

Övriga verksamheter

Idrottsanläggningar, solarier (ur strålskyddssynpunkter), lokaler för vård och annat omhändertagande, campingplatser, utbildningslokaler (ej skolor som är anmälningspliktiga), samlingslokaler, massage, sjukgymnastik, tillfälligt boende, flerbostadshus o.s.v.

Pedikyr, rakning, frisering, hudvård och nagelvård är exempel på verksamheter där blödning kan uppstå vid behandling och därför kräver höggradigt rent. Även sminkning tillhör denna kategori.

Tabell 4: Tabell över de ytterligare delar i en hälsoskyddsverksamhet som medför ökade risker eller ökat tillsynsbehov utöver övriga bedömningsfaktorer (Ny)

Verksamhetsdel eller liknande	Kriterier	Risk-poäng
Alla typer av verksamheter	Användning av produkter och ämnen som innehåller kemikalier vilka kan tas upp genom inandning eller hudkontakt och då är skadliga för människors hälsa	1
Alla typer av verksamheter	Babysim	1
Alla typer av verksamheter	Bad med högtempererad bassäng	1
Alla typer av verksamheter	Bad med manuell rengöring	1
Alla typer av verksamheter	Bad med äventyrskaraktär	1
Alla typer av verksamheter	Bassäng, bubbelpool, floating, spa o. dyl.	1
Alla typer av verksamheter	Diatermi	1
Alla typer av verksamheter	Enskilt vatten	1
Alla typer av verksamheter	Förskola/fritids som extra verksamhet i annan lokal eller verksamhet enligt 38 § FMVH	1
Alla typer av verksamheter	Försäljning av hygieniska och kosmetiska produkter	1
Alla typer av verksamheter	Gym som extra verksamhet	1
Alla typer av verksamheter	Hög musik	1
Alla typer av verksamheter	Nagelvård, nagelskulpturering och liknande	1
Alla typer av verksamheter	Piercing	1
Alla typer av verksamheter	Solarium som extra verksamhet	1
Alla typer av verksamheter	Uteservering	1
Alla typer av verksamheter	Verksamhet som bedrivs i bostad eller utnyttjar vatten, WC o.s.v. i bostad	1
Alla typer av verksamheter	Yrkesmässig hygienisk verksamhet som extra verksamhet under samma organisationsnummer	1 per del
Alla typer av verksamheter	Återanvändning av stickande och skärande verktyg	1
Camping, stugbyar, strandbad o. dyl., i förekommande fall även andra typer av verksamheter	Användning av torrtoalett	1
Camping, stugbyar samt annan form av boende i grupp (t.ex. logi för bärplockare o. dyl.)	> 25 campingenheter eller stugor/lägenheter	1
Förskola/fritids	> 5 avdelningar	1
Idrottsanläggning	> 3 salar	1
Samlingslokaler	> 200 personer	1
Skolor och undervisningslokaler	> 400 elever	1
Skolor och undervisningslokaler	Gymnastiksal	1
Skolor och undervisningslokaler	Kemi- eller fysiksal	1
Skolor och undervisningslokaler	Kvällsuthyrning	1
Skolor och undervisningslokaler, förskolor samt vård/boende i omsorg	Nära bulleralstrande kommunikationsanläggning, industri eller liknande	1
Skolor och undervisningslokaler	Salar för yrkesinriktad utbildning	1
Skolor och undervisningslokaler	Slöjdsal	1
Solarium	> 5 bäddar	1
Solarium	Obemannat	1
Strandbad	EU-bad	1
Strandbad	Närhet till dagvattenutsläpp	1
Strandbad	Närhet till utsläpp av avloppsvatten	1
Tillfälligt boende	> 5 bäddar	1
Bed and breakfast	> 10 bäddar	1
Vård/boende i omsorg	Blöjbyten	1
Vård/boende i omsorg	> 5 avdelningar	1
Yrkesmässig hygienisk verksamhet	> 4 utövare av hygienisk verksamhet under samma organisationsnummer	1

Erfarenhetsbedömning

Följande faktorer och bedömningsgrunder används vid erfarenhetsbedömning:

Efter varje ordinarie tillsynsbesök görs en erfarenhetsbedömning med ledning av följande frågor.

Frågor med alternativa svar	Erfarenhetspoäng
1. Hur hanterar verksamheten sin egenkontroll?	
a) Rutiner för egenkontroll finns och följs	0
b) Rutiner för egenkontroll finns och följs, men anmärkningar på verksamheten som kan härledas till brister i egenkontrollen finns.	1
c) Rutiner för egenkontroll finns, men används inte eller endast i obetydlig omfattning	2
d) Rutiner för egenkontroll saknas	3
2. Erfarenheter sedan senaste tillsynsbesöket	
a) Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits mot samtliga tidigare avvikelser	0
b) Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits mot vissa, men inte samtliga, tidigare avvikelser	1
c) Ändamålsenliga åtgärder har inte vidtagits mot samtliga tidigare avvikelser	2
3. Värdering av aktuell inspektion	
a) Inga brister upptäcks vid inspektionen	0
b) Brister upptäcks, men endast smärre ej allvarliga brister, vilka inte kräver återbesök	1
c) En eller flera allvarliga brister upptäcks vid inspektionen av sådan art att de motiverar återbesök	2

Kriterier för bedömning av en verksamhet med hjälp av ”Checklista för erfarenhetsbedömning”

Fråga 1. Hur hanterar verksamheten sin egenkontroll?

Grundförutsättningar för egenkontroll:

Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter:

- Ska ha skriftliga rutiner för egenkontrollen som uppfyller kraven i förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll, samt beaktar hänsynsreglerna i 2 kap. MB.
- Rutinerna ska innefatta alla väsentliga punkter för verksamheten. Myndigheten ska kunna ge råd om vilka punkter det normalt bedöms vara för den aktuella verksamheten.
- Rutinerna ska innehålla relevant kontroll och beskrivning av hur man mäter, kontrollerar, följer upp och åtgärdar vid behov.
- Rutinerna bör innehålla acceptanskriterier, ansvarig, kontrollfrekvens och korrigerande åtgärder.

Övriga verksamheter:

- Ska ha en egenkontroll eller rutiner som beaktar hänsynsreglerna i 2 kap. MB. Det är inte nödvändigt att dessa är skriftliga, utan här är det tillräckligt att verksamhetsutövaren kan redovisa hur man kontrollerar, följer upp och åtgärdar vid behov.
- Egenkontrollen eller rutinerna bör innefatta alla väsentliga punkter för verksamheten. Myndigheten ska kunna ge råd om vilka punkter det normalt bedöms vara för den aktuella verksamheten.

1 a) Rutiner för egenkontroll finns och följs

- Egenkontroll ska finnas enligt grundförutsättningarna ovan.
- Man ska ha gjort de kontroller som finns i rutinerna för egenkontrollen, fyllt i journalblad som är kopplade till rutinerna och sparat den dokumentation som krävs för att göra uppföljning möjlig.

Följande kriterier ska uppfyllas:

- Rutinerna följs och är implementerade i verksamheten
- Kontroller utförs med fastställd frekvens
- Resultaten dokumenteras efter vad som anges i rutinen
- Korrigering åtgärder har vidtagits då acceptanskriterierna under- eller överskridits

1 b) Rutiner för egenkontroll finns och följs, men anmärkningar på verksamheten som kan härledas till brister i egenkontrollen finns

Förutsättningar för att erfarenhetspoäng ska tilldelas under delfråga 1 b):

Vid inspektionen konstateras anmärkningar som kan härledas till att egenkontrollen endera inte uppfyller grundförutsättningarna eller inte följs i något eller några avseenden.

1 c) Rutiner för egenkontroll finns, men används inte eller endast i obetydlig omfattning

Förutsättningar för att erfarenhetspoäng ska tilldelas under delfråga 1 c):

Vid inspektionen konstateras att egenkontrollen inte fungerar genom att den inte används eller endast i obetydlig omfattning genomförs. Med obetydlig omfattning menas att endast någon eller ett fåtal punkter i egenkontrollen följs.

1 d) Rutiner för egenkontroll saknas

Förutsättningar för att erfarenhetspoäng ska tilldelas under delfråga 1 d):

Vid inspektionen konstateras att egenkontroll saknas. Orsaken kan vara att rutiner helt saknas.

Fråga 2. Erfarenheter sedan senaste tillsynsbesöket

2 a) Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits mot samtliga tidigare avvikelser

Förutsättningar för att inte få erfarenhetspoäng under delfrågor 2b) – 2c):

Verksamheten har följt myndighetens samtliga krav på åtgärder och tidpunkter för dessa från tidigare inspektioner.

2 b) Ändamålsenliga åtgärder har vidtagits mot vissa men inte samtliga tidigare avvikelser

Förutsättningar för att erfarenhetspoäng ska tilldelas under delfråga 2 b):

Verksamheten har i stort sett följt myndighetens krav på åtgärder och tidpunkter för dessa från tidigare inspektioner, men någon eller några krav återstår fortfarande.

2 c) Ändamålsenliga åtgärder har inte vidtagits mot samtliga tidigare avvikelser

Förutsättningar för att erfarenhetspoäng ska tilldelas under delfråga 2 c):

Verksamheten har inte följt myndighetens uppmaning vad gäller krav på åtgärder eller tidpunkt för dessa. Detta kan vara såväl brister som uppdagades under det senaste tillsynsbesöket som sådana som uppstått under mellantiden – befogade klagomål som inte åtgärdats o.s.v.

Fråga 3. Värdering av aktuell inspektion

Grundförutsättningar för bedömning av frågorna 3 a) – 3 c)

Vad man ser direkt vid ett besök måste vägas in i totalbedömningen. En verksamhet med många brister kommer att kräva mera tid av myndigheten under en längre tid. Genom att värdera resultatet av inspektionen, kan en bedömning och uppskattning göras huruvida en utökad tillsynstid är motiverad eller inte.

Viss tolerans finns för avvikelser. Detta för att de bedömda faktorerna spänner över ett brett fält och i vissa fall kan vara svåra för verksamhetsutövaren att ha grepp om. Så kan t.ex. vara fallet då det finns brister i fastigheten (ventilation, avfallshantering o.s.v.) och verksamhetsutövaren inte själv äger fastigheten. Det är dock en rådighetsfråga som definieras i avtalet mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren. Under alla omständigheter är det verksamhetsutövarens uppgift att vara uppmärksam på eventuella brister i anläggningar som påverkar den egna verksamheten. Det bör alltså tas med i egenkontrollen vilka kontroller som ska genomföras och vilka åtgärder som ska vidtas om problem uppstår.

Inspektören måste ta ställning till hur allvarliga bristerna är och om det krävs återbesök för att kontrollera om de har åtgärdats. Som hjälp för bedömningen av hälsoskyddsobjekt kan man använda hälsoskyddschecklistornas hjälprede, där brister finns klassade som avvikelser eller allvarliga avvikelser. Även om checklistorna inte används vid tillsynen kan hjälpredan användas som stöd vid de olika bedömningarna.

3 a) Inga brister upptäcks vid inspektionen

Inga brister överhuvudtaget upptäckts vid inspektionen.

3 b) Brister upptäcks, men endast smärre, ej allvarliga brister

Vid inspektionen konstateras smärre brister som bedöms som mindre allvarliga och inte kräver återbesök.

3 c) En eller flera allvarliga brister av sådan art att de motiverar återbesök upptäcks vid inspektionen

De brister som upptäckts vid inspektionen är av sådan art att de bedöms som allvarliga ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. I de flesta fall motiverar det återbesök för att följa upp att åtgärder har vidtagits.

Erfarenhetsbedömningens påverkan på tillsynstid och extra avgift

Bedömningen görs utifrån resultatet av inspektion med hjälp av checklistan för erfarenhetsbedömning.

Erfarenhetspoäng	Resultat
0 – 1	Ingen påverkan på tillsynstid eller avgift.
2	Verksamhetsutövaren får en varning i inspektionsrapporten om att extra tillsynstid kan påföras om bristerna inte har åtgärdats inom meddelad tid. Har bristerna inte åtgärdats i tid påförs timavgift för den tid som den extra kontrollen tar.
3	Avgift för två timmars extra tillsynstid faktureras efter genomförd inspektion
4	Avgift för fyra timmars extra tillsynstid faktureras efter genomförd inspektion.
5	Avgift för sex timmars extra tillsynstid faktureras efter genomförd inspektion.
6	Avgift för åtta timmars extra tillsynstid faktureras efter genomförd inspektion.
7	Avgift för tio timmars extra tillsynstid faktureras efter genomförd inspektion.

Eventuell premiering

Premieringen är inriktad såväl på hur företaget sköter sin egenkontroll och sitt miljöarbete som på faktorer som påverkar klimatet.

Följande faktorer och bedömningsgrunder används vid bedömning av eventuell premiering:

Efter varje **ordinarie** tillsynsbesök görs en bedömning av eventuell premiering med ledning av följande frågor.

Frågor med alternativa svar	Premiepoäng
1. Vilken är summan av erfarenhetspoängen under frågorna 1, 2 och 3 i "Checklista för erfarenhetsbedömning"	
a) 0 eller 1 erfarenhetspoäng	2
b) 2 erfarenhetspoäng	0
c) 3 – 7 erfarenhetspoäng	-2
2. Har verksamheten en dokumenterad miljöinriktad transportstrategi som man följer?	
a) Ja	1
b) Nej	0

3. Har verksamheten en dokumenterad miljöinriktad energistrategi som man följer?	
a) Ja	1
b) Nej	0

Premieringssystemets inverkan på den årliga tillsynsavgiften.

1) Verksamheten är grundklassad i Avgiftsklass och det antal riskkolumner som riskbedömningen har lett fram till och en årlig tillsynsavgift har fastställts

2) Om skäl för premiering finns, ändras verksamhetens ursprungliga placering i riskkolumn genom en stegvis förflyttning åt vänster eller, i vissa fall, höger på följande sätt

- a. 1 – 2 premiepoäng ger ett kolumnsteg till vänster
- b. 3 – 4 premiepoäng ger två kolumnsteg till vänster
- c. En verksamhet kan erhålla högst 2 stegs kolumnförflyttning.
- d. En verksamhet sparar sina intjänade premiepoäng från tidigare tillsynsbesök och adderar de premiepoäng som det aktuella besöket eventuellt ger upphov till, dock sammanlagt högst 4 premiepoäng.
- e. Om verksamheten vid något tillfälle, efter att man erhållit premiepoäng och kolumnförflyttning åt vänster, får minuspoäng (orsakas av att man i Erfarenhetssystemet erhåller mer än 2 erfarenhetspoäng) dras dessa ifrån den ihopsamlade premiepoängssumman och verksamheten flyttas ett steg åt höger i riskkolumnerna. Den då nya placeringen får inte vara högre än den som erhöles vid grundklassningen. Se sidan 27.
- f. Ett företag som tidigare inte uppnått någon premiepoäng kan inte få förflyttning åt höger i riskkolumnerna.
- g. Avgiftsnedsetningen träder i kraft vid nästkommande faktureringsstillfälle av den fasta årliga avgiften.

Kriterier för bedömning av premiering med hjälp av "Checklista för bedömning av eventuell premiering"

Fråga 1. Vilken är summan av erfarenhetspoängen under frågorna 1, 2 och 3 i "Checklista för erfarenhetsbedömning"?

Om den totala erfarenhetspoängen i erfarenhetssystemet är 0 eller 1 ges 2 premiepoäng här. Om summan är 2 ges 0 premiepoäng och om summan är 3 – 7 får verksamheten – 2 premiepoäng.

Fråga 2. Har verksamheten en dokumenterad miljöinriktad transportstrategi som man följer?

En viktig del av ett företags miljöarbete är att minska sina transporter till och från verksamheten, byta till alternativa bränslen med lägre miljöpåverkan m.m. Detta kan ske genom att man har en fungerande miljöinriktad transportstrategi. I erfarenhetsbedömningen framkommer hur företagets transportstrategi ser ut. Hur hanteras transportfrågorna? Finns transportplan eller annat sätt att beskriva detta? Vilka bränslen används och hur ser strategier för omställning till andra bränslen ut?

Om villkoret uppfylls ges 1 premiepoäng.

Fråga 3. Har verksamheten en dokumenterad miljöinriktad energistrategi som man följer?

En annan viktig del av ett företags miljöarbete är att avveckla beroendet av fossil energi, arbeta med energieffektivisering (MB kap. 2 § 5) och liknande. Detta kan ske genom att man har en fungerande miljöinriktad energistrategi. I erfarenhetsbedömningen framkommer hur företagets energistrategi ser ut. Hur hanteras energifrågorna? Finns en energiplan eller annat sätt att beskriva detta? De dominerande förnybara energislagen i Sverige är bioenergi och vattenkraft, men hit räknas också vindkraft, solenergi och geotermisk energi, det vill säga energi i form av värme som finns lagrad i berggrunden.

Om villkoret uppfylls ges 1 premiepoäng.

Premieringssystemets inverkan på den årliga tillsynsavgiften

Under vissa förutsättningar sker en premiering som resulterar i nedsättning av den fasta årliga avgiften. Nedsättningen sker genom att företagets ursprungliga placering i riskkolumn ändras genom en stegvis förflyttning åt vänster. Ett företag kan erhålla högst 2 stegs kolumnförflyttning. Avgiftsnedsättningen träder i kraft vid nästkommande faktureringsstillfälle av den fasta årliga avgiften. Bedömningen görs utifrån resultatet av inspektionen med hjälp av ”Checklista för erfarenhetsbedömning” och ”Checklista för bedömning av eventuell premiering”. Systemet är uppbyggt så att verksamhetsutövarens arbete för att minimera risker och effekter från sin verksamhet ger effekt i de fall dessa strävanden ger minskningar av tillsynsbehovet.

Ett företag sparar sina intjänade premiepoäng från tidigare tillsynsbesök och adderar de premiepoäng som det aktuella besöket eventuellt ger upphov till. Man kan samla högst 4 premiepoäng. Om företaget vid något tillfälle, efter att man erhållit premiepoäng och kolumnförflyttning åt vänster, får minuspoäng (orsakas av att man i erfarenhetssystemet erhåller mer än 2 erfarenhetspoäng) dras dessa ifrån den ihopsamlade premiepoängssumman och företaget flyttas ett steg åt höger i riskkolumnerna. Den nya placeringen får inte vara högre än den som erhöles vid grundklassningen.

Ett företag som tidigare inte uppnått någon premiepoäng kan inte få förflyttning åt höger i riskkolumnerna.

1 – 2 premiepoäng ger ett kolumnsteg till vänster

3 – 4 premiepoäng ger två kolumnsteg till vänster

Eventuell premiering från och med 2014 års tillsyn kommer att påverka tillsynsavgiften från och med år 2015. Extradebitering enligt erfarenhetsbedömning enligt ovan kommer att ske direkt från och med 2014.